

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esztörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm-
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Uj harcok előtt. Itéljen a nemzet...

Egy kormány bukást kiheverve, megint összeült a magyar parlament. A kormány szerint, hogy lehetőleg addig szét ne menjen, amíg meg nem szavazta a véderőjavaslatokat; az ellenzék szerint, hogy addig együtt maradjon, amíg a többség meg nem igyekszik valósítani egyik programpontját: a demokratikus választási reformot.

A két álláspontot békésen összeegyeztetni — minden jel szerint — lehetetlen. Kezdődni fog hát a harc, vagy bent magában a parlamentben, vagy az új parlamentért az országban.

A kormány sajtója elsősorban magában a képviselőházban való harccal fenyeget, az ellenzéknek a Házban való letörésétől, ha kell kidobásuktól sem riadnak vissza — mondják — a munkapárt negyven elszánt harcosai. És ha ez meg nem történik, valóban sajnálatos volna. A mai magyar parlamentarizmus gyönyörű példakkal szolgált már; betetőzésül most még csak az kellene, hogy benn a parlamentben az ökök erejével győzzék meg a többség urai a kisebbségi képviselőket. Nagyszerűen illenek a Khuen-kormány rendszeréhez, a Khuen-Hédervay emlékezetes husz éves bánágából vesztegetés és egyéb zavaros vizeken át miniszterelnöksége mostani órájáig vezető kormányzati politikájához.

Ő — a miniszterelnök — talán már látta is a jól ismert képet felelevenedni. A pénz, terror, hatalom minden fegyvere és az ezzel való harc minden eszköze ott lehetett reménysegei között. A boldog horvát időkre gondolt, 20 éves rémuralmára, amit most felelesztett a késő utódok elriasztása okából, hogy akik nem látták és hallották vitézi tetteit, most lássák és féljenek.

Még csak azt se kell hinni, hogy ez valami ábrándkép élt és él benne. Bizony megmutatta a mi „magyar“ miniszterelnökünk, hogy nem kevésbé becsüli ő le a magyar alkotmányt sem, hogy nem kevésbé kész minden eszközzel elnémitani a magyarság nemzeti törekvéseit és népeinek érvényesülési lehetőségeit, mint egykor és most lent Horvátországban, s megmutatta, hogy azok az eszközök jók neki a magyarság ellen is, hogy kész alkotmányunk ellen is törni, ha lehet, ha ez neki sikert hoz.

De mindez nem kecsegteti talán sok reménnyel, még nem érzi magát elég erősnek és elleneit elég gyengének arra, hogy bent a képviselőházban minden jog és törvény letiprásával vigye keresztül akarata a mai kormánypártnak a nemzeti akaratallal szemben.

Nem maradna más számára, mint megkezdeni hát a harcot az országban, mint mondani szokás: itéljen a nemzet.

Előbb talán még meg fog próbálkozni, hogy mire mehet — egy kis Horvátországból becsempészett minta szerint — az ugynevezett békés tervekkel. Ez a „békés“ terve azt jelenti, hogy ha már nem lehet becsapni egy egész pártot, egyenként kell megnyergelni az embereket. Erre is van receptje. A Papp Zoltán esetét minden percben kész megismételni, de ennek eredményében talán maga sem bíz, mert bizonyára ezzel már megpróbálkozott, de a harcolók közül senkivel nem tudott boldogulni.

Számítása szerint, mindig vannak képviselők, akik félnek az új választástól. Ezeknek ijesztése a másik „békés“ fegyver. Mi nem hisszük, hogy azok, akik már majd egy esztendeje önzetlen harcot folytatnak a parlamentben és az országban is; akik végig álltak egy fárasztó nyári obstrukcióban, akik szembeálltak egy elnöki furfanggal való letörési szándéknak, s végig becsülettel küzdöttek ideális céljukért: az általános, egyenlő, községenkénti titkos választójogért, — ettől, még a Khuen receptjei között is csak mérsékelt hatásnak jelzett fegyvertől — ha egyáltalában annak lehet nevezni — megijednének. El sem tudjuk képzelni, hogy ez megtörténhessék a választásoktól való félelemből, mert hiszen az ilyen mandátumföltöltő ijedős politikusok, egyébként sem szoktak belemenni a harcba, azok pedig, akik már benne voltak, sokkal inkább választóiktól, mint a kormány kezétől várják a nemzeti jutalmat. S minden becsületes embertől azt meg is kapják.

Maradna, hogy itéljen a nemzet. Itéljen a nemzet, hogy mi kell neki? Fokozott vér és pénzaldozatok, vagy tisztességes politika minden vonalon? Itéljen a nemzet, de ha nem találna jól itélni, akkor javítson az ítéleten a pénz és a hatalom minden ereje és ha ez sem elég: folyjon a vér az egyik oldalon; vesztegetés, terror, presszió, a másik oldalon. S ha így meg lesz „a nemzet akaratából“ szerzett többség, ugyan mit gondolnak a tisztelt kormánypárton, hogy a megtépzott ellenzék — mert hiszen a teljes kiirtással ők sem számolnak a valóságban — szállítani fogja az ő követeléseiket? Bizony nem érnének így se el semmit, csak új harcok elé állítanak az országot, s kezdődnek előről a harc, melynek vége csak egy lehet: félszázad után végre lehetővé tenni egy tiszta választást, hogy annyi évtized mulva végre megnyilatkozhassék a nemzet is: harcot akar-e, vagy alkotmányos, békés munkálkodást! ? . . .

— A képviselőház ülése pénteken ismét zajos volt. Kállay Tamás is kettőt szólott. Azt mondta: Ne szavazzunk! Reá a székelyek nem is fognak szavazni. A véderő tárgyalása elmaradt. De Beöthy alelnököt erőszakosságáért zártulésen megrótták Kállayval együtt.

Zokogó göresök a főispán miatt.

Előre bocsátjuk, hogy nem mi zokogunk. A vármegye és város közönségének sincs oka a zokogásra . . .

Laptársunk, a főispáni félhivatalos szócső zokog és neki erre bőven is van oka. Sőt azt csodáljuk, hogy első helyen közölt, még a Megváltó föltámadásának méltatásánál is előbbre helyezett búcsuztatóját — egészen stilszerűen — gyászkeretbe nem hozta.

A zokogva távozó ezt tőle elvárhatta volna, mert valóban elévülhetlen érdemeket szerzett és örökös hálára kötelezhette őtet — tulbuzgó pártolásával.

Hiszzen talán az országban sincs oly élelmes vigéc, aki úgy tudta volna tömni üzletszerzéssel gazdáját mindig éhes, telhetetlen zsebeit, mint ahogyan az immár hihetőleg utóljára elnökölt főispán neki azt ki- eszközölte. Valóságos Eldorádot teremtett számára — a Tolvajos hágótól Nagykendig és a Nagyág fogadótól le Homoróddaróczig. Versenyen kívül kezeibe adta ura és parancsolója, kormányzója, a birka szelidséggel megáldott alattvalókat, hogy aztán ő kelme kegyes leereszkedéssel bezsebelhesse — a politikai boszu gyümölcseit, melyek állandóan vágyai netovábbját, titkolt céljai keresztül vitelét szolgálják. Nem nézve, nem tekintve azt, hogy minő utálatos uton-módon jut hozzá az ártatlanok üldözéséből származó és így már eredeténél fogva átokkal sulyosított falatokhoz.

Talán karóba-huzatás terhével parancsolták meg az uton jogkörrel bíró, de a mellett megállani nem merő községeknek, hogy csakis tőle szabad, tőle kötelesek beszerezni a legutolsó iv nyomtatványt is. Konfiskálták ezzel a községek autonómiáját s hivatalos hatalommal kényszerítették a nála való bevásárlásokra.

Még a vármegyei gazdasági egyesület is a főispán politikai szolgálatába állott e téren.

Szóval a hova a főispáni hatalom boszuálló karja csak elérhetett, onnan minden zsebet töltő, falánk éhséget csillapító nagy falat önként a félhivatalos ölébe hullott és oda potyog mai napig is. Hadd legyen mit falatozzanak a gyermekek, ha ugyan volnának . . . A munkákat a vármegyei székely iparfejlesztés, de még inkább a nagy zokogó elnöksége alatt álló ugynevezett iparfejlesztő bizottság dicsőségére — inkább százföldre szállítja, csak hogy a vérbeli székely, ki testvéreiért áldozatkészséggel küzd, fárad, robotol és fogságot szenved — elzárassék a megélhetési forrás minden lehetőségétől.

Azt akarják, hogy jóslásunk beteljesedjék. Azt akarják, hogy 50 év mulva a székelyekből még hirmondó se maradjon itt, a Székelyföldön. Mi egymagunkban ellenállani képesek nem vagyunk. Minket fogságba hurcoltat a hatalmi önkény és vad erőszakkal törtet boszuálló céljai felé.

De magának a székelységnek kell aléltóságából felébrednie és Attila birodalmát utolsó csepp vérig megvédelmeznie a szem-

forgató idegen befolyások lidércnyomásaival szemben.

A főispáni agyontámogatott és minden jókkal bőven elhalmozott félhivatalos lehozhatja a csillagos eget is a »rozoga« távozó hibáinak eltakargatására. Zokogó görceiben csepegtetheti a felcicomázott dicséretet tömegeit. Ezekkel a józanul gondolkodó, pártatlanul ítélő közvéleményt mesterkéltén elvakítani nem lehet.

Tetszik nekünk, hogy a szócsó most lépten-nyomon krokodil könnyeket hullat az oláhok terjeszkedése miatt. Azt azonban egy szóval sem említi, hogy a nagygalambfalvai Koncz-féle birtok miért jutott oláh-kézre? Ki és kik voltak okai annak, hogy az összecsoportosult vérbeli székelyek a megállapított vételért lefizetni képesek nem voltak? Azt sem említi, hogy a zokogva távozó főispán ezen segíthetett volna, mert tudomással birt róla és az annyit hangoztatott s részünkről csak szomorúan tapasztalt nagy befolyását e kérdésnek a székelység javára való kedvező elintézésénél érvényesíthette volna. Miért nem tette? Ezt csak ő tudja...

„Az ellenzékkel kereste a megértés módját!?” Mikor, hol? Hiszen despotikus viselkedésével a legjobb indulatu ellenzéki férfiakat is elkedvetlenítette. Az ellenzéki sajtó képviselőjét pedig — hivatalos hatalmával visszaélve — a közigazgatási bizottság nyilvános üléséről (diszkréciósális jogaira hivatkozva) egyszersmindenkorra kiltotta.

Hát ez az ellenzékkel való megértés módjának keresése!? Pedig ehhez hasonló módon kereste a megértés módját a zokogósa mindenkiel szemben. Vagy megadta magát és térdet-fejet hajtott előtte s lábainál csuszott, vagy pedig — ha tudta — a legkörülmönfontabb eszközökkel szekirozta, üldözte végőrájáig. Más eset nem volt...

Ebből állott részéről a „megértés módja” úgy a tisztviselőkkel szemben, mint a közélet tekervényes utain. Legmeghittebb emberei is félve tisztelték, de tulajdonképp senki sem szerette ideges, tulságosan sértődő, ingerlékeny és boszuálló természetűe miatt.

Az ellenzéki férfakkal nemhogy kereste volna „a megértés módját”, hanem ellenzékét egyáltalán nem is tűrt. Feltétlen megadást, önérzet-tagadást követelt. Hiszen volt eset reá, hogy régi benső családi barátját is megtagadta azért, mert őszintén, becsületes emberhez illő módon bevallotta Kossuthpárti elvhűségét.

Bizony a zokogva távozó nem a mai korba illő főispán volt. Inkább teljhatalmu császári biztosnak, mint a mostani kulturáltabb időszakban a vármegye szívet-lelkét megnyerni hivatott főispánnak kellett volna legyen — a nyilt abszolutizmus idejében...

Az oklándi adóhivatal, parajdi főszolgabíró, törvényszéki épület ügye, a Rákóczi-ut megnyitásának kérdése már régen előkészített dolgok. Abban az érdem a kezdeményezőknél kívül főképp a vármegye országgyűlési képviselőit és a minisztereket illeti. Annak a főispánnak, ki mellett a mai rendszer oszlopos tagjai, egy Dr báró Daniel Gábor, Dr Heltai Ferenc, az újságírók nyugdíjegyletének is elnöke, az ellenzék részéről pedig Dr Várentsik Ferenc áll, könnyű ilyen és ezekhez hasonló, régen megérett kérdéseket — így választásokra való készülődés idején — kiszorítani.

De vajjon most már magának az agyonpótadózott szegény városnak, Székelyudvarhelynek ki fogja a perifériákra eltolt forgalmat, jelentékeny jövedelmi forrásokat helyreépíteni? Erről is érdemes csevegni, mert maholnap úgy járunk, mint az egyszeri cigány a vásáron. A város forgalom nélküli marad...

A könnyezve bucsuzó főispán annyira kúrtolt nagylelkűségét, emberi érzést nélkü-

löző módszerét jellemzi, hogy az ő »kormányzása« alatt, tisztán politikai boszúból srra törekedtek, miképp egy nagy családú embert kenyér nélkül, betevő falat nélkül hagyjanak. Nekik nem vétő ártatlan családok a legszükségesebb megélhetési forrástól is elüldözzenek s közel kétévtizedes becsületes küzdelem után arra kényszerítenek, hogy még szülőföldjét is kész legyen elhagyni.

Az állatvédelmet uton-utfélen hirdetik és arra törvényes büntetést szabnak, aki ezt nem respektálja.

Ezzel szemben pedig — úgy látszik — a főispáni zsarnokságot semmi sem korlátozza abban, hogy a népes család szájából kivetesse még a becsületes munkával szerethető száraz kenyeret is. Hatalmi súlyával büntetlenül reá nehezedszhetnek, ha kap hozzá hyéna-lelkületű környezetet s mindenkit a gyerektelenhez, az amugyis magas lábon élőhöz kényszeríthet — politikai boszúból.

Azt is egész vigan eltűri, sőt befolyásával elősegítheti, hogy az ilyen embertelenül megsanyargatott politikai ellenfélre, műfelháborodás rendén, mondvá csinált vádat koholjanak és így fogságba hrcoltassák, anyagi erejét méltatlanul gyengítsék csupán azért, mert politikai becsületessége mellett szilárdan megállani merészkedett; mert farkcsóvalva előtte leborolni és ötlet bálványistenként dicsőíteni, imádni hajlandónak nem mutatkozott.

Ha az ilyeneket és ezekhez hasonlókat a most keseregve bucsuzkodó elnézte, megtörténni engedte, sőt elősegítette, ne csodálkozzék a »rozoga egészség« időelött való bekövetkezésén. Az ártatlanok átka szokta követni azokat a bünöket, melyek a földi igazságszolgáltatás gyarlóságán hajótörést szenvednek. Az Isten azonban igaz bírő. A jókat — bárminő veszedelmek között is — megjutalmazza, megerősíti; a gonoszokat, a szívteleneket pedig — az összeharcsolt legdúsabb földi javak mellett is — érdemük szerint és előbb-utóbb megbüntetheti.

Nem lehet helyes munka tehát embertársaink ellen — méltatlanul — tatárjárásokat rendezni. Erre nézve tanúságként nem akarjuk felidézni a megboldogult néhaiakat, kik — mint Gamerra Oszkár báró, Lázár Ádám gróf, Stratzinger Emil kir. tanácsos — szellemzárnyakon vissza-visszatérnek emlékünkbe és velünk, valamint még más ártatlanul szenvedett és szenvedő embertársainkkal együtt bünbocsánatért esedeznek a felhők felett örökön élő igazságos bírőhoz, hogy bocsássa meg az ellenük és ellenünk véteteket...

A főispáni félhivatalos szócsó pedig csak sirjon-ríjon és zokogjon. Hiszen tényleg a legnagyobb veszteség őtet érte, sőt egyedül csakis ő a vesztes, mert ha a községek öntudatra ébrednek és véletlenül bepillantanak a községi törvénykönyvbe s megtalálják látni az I-ső fejezet 2. §-át, mely világosan előírja, hogy a község a törvény korlátai között önállóan intézi saját belügyeit. Ha tovább menve, a III-ik fejezet 21. §-ának c) pontját is szemügyre veszik s arról nyerne megdöntenhetlen felvilágosítást, hogy a község rendelkezik a község vagyona felett és végül tisztán megbizonyosodnak a 26. §-ból affelől, hogy nemcsak a főispán, de még a főszolgabíró sem parancsolhatja reájuk azt, hogy melyik újságot rendeljék meg maguknak, sőt a törvényhatóság is csak akkor avatkozhatik a község belügyeibe, ha közbenjárását vagy segélyét maga a község képviselője kéri ki és veszi igénybe, mondom, ha mindezeket a községek megtudják, akkor a főispáni félhivatalosnak befellegzett, mert zokogásaiból a községek többet nem instálnak, még ha azokat — látszólag — ingyen is szállítaná...

Néhol még divik, hogy jó fizetésért siratókat fogadnak a megboldogultak nagyobb

végtségességére. Erre rendszerint a szegényebb vénasszonyok kaphatók, akiket aztán a meghalt ruházatából is részesítenek. A szócsó zokogását nem akarjuk ilyen siratónak nevezni, mert hiszen a távozó még él. De azért a hasonlatosság nincs kizárva. Hiszen a szócsó sem fújja sirató csimpolyáját — ingyen. A távozó egészen jámborul viselkedett vele szemben. Még főispáni ebédet is adott neki egyszer — a vendéglobben. No igen, mert vármegyénket az utóbbi időben már csak annyira becsülte, hogy a vármegyeházán mindössze egy butorozott szobácskát bérelt — a főispáni busás lakbérből. Hogy aztán órás, napos, hetes, hónapos, negyed, fél vagy egész éves volt-e a bérleti szerződés, melyet az alispánnal kötött, az iránt igazán nem érdeklődtünk. De hogy tiszta ingyen fizette vagy fizeti a házbért, mert a lakás állandóan főispán-hiányban szenvedett, az kétségtelen. Ez volt talán a vármegye javára tett egyedüli önzetlen jótékonytsága, másodsor előtálalt főispánsága idejéből...

Nézetünk szerint — a szócsó ebédeje is azért történhetett, mivel példálózás-kép előhoztuk, hogy a türelmes Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök még az ellenzéki újságírókat is elhívta igazán fényes és otthonában tartott estélyére. Ebből kifolyólag aztán a távozó is mutatni akarta, hogy ő is utánozza, mert ime, megbecsüli a sajtót, illetve a sajtót... De ezzel ismét csak azt árulta el, hogy zárólag az ötlet egekig magaslatló, lábai elé borulni kész szócsót kedveli és így ellentétbe került közvetlen gazdájával, kinek révén háromszoros főispánsághoz jutott — tudunk szerint most — egyedül e hazában. Világos cáfolata ez különben a szócsó husvétii zokogásában említett — »megértés módját« kereső legkisebb szándékának is...

Bizony »rozoga« és törékeny az ember. A legkeserevesebb szenvedésnek épen úgy, mint a legvigabb életnek vége szakad. A főispánkodás is elmúlik, mint az ifjuság és a duhaj legénykedés. A hatalmaskodókból is szelidek, jámborok lesznek. Így történik a természet rendjén a nagy füsttel távozóval is. A nálánál sokkal hatalmasabb végzet kényszerítő parancsából, most lemondó önmegtadással bucsuzkodik és talán végre örökre is eltávozik... De nem akarunk a távozóval tovább foglalkozni. Hiszen már is hosszabbra nyult közleményünk, mint a mennyit neki szántunk. De köteteket lehetne írni az ő türelmetlen, ideges, kérelhetlenül boszuálló, valóságos »cine mintye« sserepléseiről. Nem is mondunk le arról, hogy az utóbbi időben történt politikai üldöztetésünk frivól aktáit, alkalom adtán, nyilvánosságra hozzuk. Hadd lássa és bámulja az ország, hogy minő nemzeti munkát végeztek az ellenzéki sajtó eltiprására e vármegyében.

Ezeket pedig azért kellett most elmondanunk, hogy a nagyközönség tisztán lásson a székely őszinteség e mécsesénél és a félhivatalos oldalról keservesen zokogott »mérhetetlen veszteséget« a maga lényegtelen értékére leszállithassa s valamiképp kétségbe ne essék...

Bárki jöjjön a bucsuzkodó kora aggastyán helyébe — jóindulattal, tisztességes, pártatlanul igazságos, emberséges eljárással, az ellenvéleményeknek is tiszteletben tartásával többre megy, mint féktelenül öklelő és halálra is üldözni kész vadsággal... Mert igen találóan mondja Király Péter kiváló költőnk és írónk husvétii számunkban:

Ti, akik gonosz uton jártok,
Kiktől annyit szenved hazátok,
Ha lesújt Isten ostora:
Ti nem támadhattok fel soha!

DIXI.

A kormány visszavétele a rezolúciós politika csufos cserbenhagyása árán történt. A nemzet előtt ez a magyar alkotmány elárulása és egyébrek minősíteni, nem is lehet.

Irodalom.

Olcso Jókai.

Hónapról-hónapra új meg új meglepetéseket hoz ez a páratlan vállalat. Az áprilisi számok a következők: 44—46. Az északi Pólusig. Egy magyar matróz fantasztikus kalandjai az északi sarkvidéken. 47. A jedikulai rab. A török-orosz küzdelmek korából való történet, Jókai keleti elbeszéléseinek egyik gyöngye. Vanderguld ur, humoroszk a bohéméletből. 48. Az utolsó mór királyok. Albahacen kalifa regényes szerelmének története. 49. Kassári Dániel. Egy magyar származású bosnyák bég és sokszoros milliomos három feleségének története. 50. Száz leány egy rakáson. A szabadságharc egyik szomorú epizódja. Két léghajós. Egy légi ut leírása Páristól Kanadáig. Egy-egy szám 40 fillérért minden könyvesboltban kapható.

Méhészet.

Az Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.
Szám: 129—1912.

M E G H I V Ó.

Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület ig. választmányának folyó évi április hó 16-án d. u. 3 órakor Székelyudvarhelyen, a vármegyeház kistermében tartandó rendes ülésére.

TÁRGY.

1. A gyűlés megnyitása, elnöki bejelentések.
 2. A múlt ülés j.-könyvének olvasása és hitelesítése.
 3. Titkári jelentés az egyesület ügymenetéről.
 4. A Kolozsváron 1912. év aug. 18—20-án tartandó orsz. méhészeti kongresszuson és kiállításán való részvétel és képviseltetés módzatának megállapítása.
 5. A székelyudvarhelyi áll. faskola át-helyezésének ügye.
 6. A vándorgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása.
 7. Könyvtárnok választása.
 8. Indítványok.
- A gyűlés napján d. e. 11—12 ig Gál Imre titkár saját lakásán a ribizli bokrokat szétosztja. Kéretnek a jelentkezők, hogy ezen időben a ribizlik átvétele végett feltétlen jelentkezzenek, ellenkezőleg a cserjék más jelentkezőknek adatnak ki. Az előjegyzett mennyiségben felül is kaphatók cserjék. Baltacim vetőmag különként 50 fill-ben kapható a titkárnál. Tagsági díjak befizetendőek.

Székelyudvarhely, 1912. április 8-án.
AZ ELNÖKSÉG.

Közönség köréből*

Kedélyes állapotok a — „pénztár“-nál.

A kerületi munkásbiztosító pénztárak, mint kényszer intézmények, nem valami kedvelt dolgok az életben. Mert az emberek fizetéseket általában teljesíteni nem igen szeretnek, még ha azért ellenszolgáltatást kapnak is.

Sokszorosán gyűlöltté, sőt utálatossá is teheti bármelyik intézményt az értelmetlen vezetés, a közönséggel szemben való hengegő bánásmód. Szóval az olyan viselkedés, melynek minden részéből azt látja a teherviselő, hogy a hivatal van a vezetőért és nem megfordítva.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár helytelen, nagy urhatnamságot eláruló vezetéséről e helyen már többször esett szó. Első esetben kitérő, semmit mondó

*E rovatban minden közérdeklő felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

volt a válasz. Azután mély hallgatás következett. Ez pedig nyilván a beleegyezést, helyeslést igazolja.

Azóta sok víz lefolyt a Küküllőn és én is sok, igen lényeges adat birtokába jutottam. Ezekből kóstolóként bemutatok egy párat. Hadd lássa az oly széleskörű érdeklőség, hogy minő kedélyesek a „pénztár“ jelenlegi állapotai.

Valószínűleg azt hiszi a közönség, hogy hogy a „pénztár“ ügyvezetőjének, illetve igazgatójának mahagoni butorzáttal, perzsaszőnyegekkel berendezett, a főispánt is megszegyenítő fénnyel beállított fogadó szobája kizárólag arra való, hogy a gazdag tartalék-alapokkal rendelkező intézményt reprezentálja. Ugye kérem, ezt gondolják?

Hát ez szörnyű csalódás. Először is azért, mert gazdag tartalék-alapok helyett iszonyu adósságok vannak. Másodszor pedig a fényes berendezés nem annyira a pénztár, mint inkább a „Foncier“ biztosító ügynöksége miatt vált ügyvezetői szükségletté. Természetesen a „pénztár“ terhére, a szegény tagok keservesen kiizzadott filléreiből. Kórház, orvosok — varhat-, várhat-, elvárhatnak: míg csak bele nem fáradnak...

Kétségtelen tény ugyanis, hogy az ügyvezető, valamint a pénztárnok és a szolgáló a „Foncier“ nevű biztosító társaság részére — a „pénztár“ eléggé fényesen megfizetett idejében — ügynökkösködnek. Ezt persze ingyen nem teszik, mert azért ismét fix és percentes fizetéseket huznak a biztosító-társaságtól.

Bűnös könnyelműséggel nem akarom vádolni az igazgatóságot és különösen a felügyelő bizottságot. De szinte lehetetlennek tartom, hogy az ilyesmikről tudomással ne bírjon.

Vagy talán épen ezen ötletből kifolyólag határozták el, hogy egyszerre két hivatalnokkall kell szaporítani a létszámot, mert különben testületileg köszönnek le viselt tisztségükről, mert a meglévő személyzet a „pénztár“ (suba alatt érve a „Foncier“) dolgait elintézni nem győzi!

Mert azt talán csak önmaguk sem hiszik, nemhogy a központtal elhitetni merészkednének, mikép a székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztárnak 3500 tagja volna?

Pedig hát ilyenképen fest a helyzet, holott tényleg a tagok szama kb. 1700. Mit szól ehhez az igazgatóság? Mit a felügyelő bizottság és főként az országos pénztár!?

Emlékezzék csak vissza a t. igazgatóság! Mikor nem régen az ügyvezető vagy igazgató fizetésének megállapítását kérte a központtól a 3500 taglétszám alapján, az illetmény-szabályzat szerint. Mikor önök exponálták magukat, hogy a 3500 tag után feltétlenül még két tisztviselő beállítását kívánják és ennek kieszközölése miatt az ügyvezető vagy igazgatót kétszer zónáztatták Budapestre a központhoz, mesés utiköltségekkel és külön napidíjjal ellátva. Erre emlékezhetnek.

Mit gondolnak, vajjon csakugyan és tényleg a központnál volt az ügyvezető v. igazgató ur!/? Hiszi a picil Hiszen akkor időelőtt küldt volna a taglétszámmal való manipuláció. De hát különben kaptak-e választ akkori felterjesztésükre?...

A tiszteletbeli állás igen szép és üdvös dolog a társadalomra, de nem ám mindig a belöltőjére, mert sokszor nagyon kényes érdekek fűződnek hozzá. Ott pedig, ahol pénzkezelés van, fokozott éberséget, beható mélyebb tudást is követel.

Vigyázzon tehát az igazgatóság és felügyelő bizottság, mert a közvagyony körüli eljárásra a törvények szigorúak s ha férfias bátorsággal nem tudják, nem akarják jogikat kötelességszerűen érvényesíteni, könnyen a saját vállukra hárul az erkölcsi felelősségen kívül a vagyoni is.

Nem akarok tanácsokat osztogatni az ügyvezető v. igazgatóval szemben követendő eljárásukra nézve. A tanácsadást hivatott ügyvédekre bízom — ilyen kényes jogi kérdésekben. Azt sem mondom, hogy állásától azonnal felfüggeszék a célzatos merészséggel működött ü. v. igazgatót. Tegyenek belátásuk szerint, súlyos felelősségük tudatában.

Azonban a jogos közérdek megóvása szempontjából ajánlom, hogy a „pénztár“ rendetlen ügykezelésére nagyobb gondot fordítsanak. Az igazgató uraság önkénykedésének pedig erélyes fellépésükkel gátat emeljenek azzal, hogy ne csak az ügyvezető által elébük tartott szitán keresztül tárgyaljanak, illetve az egyes ügyekre áment mondjanak, hanem végre álljanak talpukra és mentsék meg a pénztárt sülyedő posványából.

Egyelőre kóstolóként ennyit De türelem. Lesznek még cifrábbak is a — nagyon kedélyes „pénztár“ eleményeiből.

ABOLICIONISTA.

Nyílt tér*

Cura pastoralis Árvátfalván.

Fájó lélekkel ujtjuk föl az olvasók előtt azon hírlapi cikkek alakjában megjelent felszólalások tartalmát, melyek egyházunk belső életének sebeit tárták nyilvánosság elé.

Mi, mint az egyházközség presbyterei akkor nem nyilatkoztunk, mert erős hittel reméltük az ügyek jobbra fordulását.

Mindent elkövettünk, minden alkalmat felhasználtunk, hogy az egyházközség és lelkész közt felmerült ellentéteket kiegyenlítsük, de mind hiába — nem sikerült.

Biró Áron lelkész autokratikus daccal harcolt hiveivel; az egyház lelki gondozásának munkáját megtagadta, egyáltalán nem végez semmi névvel nevezhető egyházi funkciót. Az esperesnél egészségi okokkal védekezik (zálogházhoz naponta példás pontossággal eljár), nekünk pedig azt üzente Szabó Gyula patakfői lelkésztől, — kinek az egyház gondozását bérbe adta — hogy „meggyűlölt“ s azért nem jön közénk.

Szent Isten, hát lehetséges ez?! Meggyűlölni minket azért, mert azt akartuk, hogy gyermekeinknek tanítsa ő a vallást. Meggyűlölni az egyszerű embert azért, mert elődei hitét megakarja örizni a maga tisztaságában!

Mi azt reméltük, hogy Isten előtt is kedves dolgot cselekszünk, ha arra törekszünk, hogy a „szeretet vallását“ a fogékony gyermeki lélekbe még idejében oltogassa be a lelkipásztor. Azt reméltük, hogy Biró Áron lelkészünk örömmel és hivatástól áthatott, átértett buzgósággal fogja teljesíteni óhaj-tásunkat.

Reméltünk és csalódtunk.

Igy prédikálta ezt ő is nekünk: az élet nem egyéb, mint folytonos reménykedés és folytonos csalódás. De mi ezt akkor másképp értettük.

Ma már megértjük, mert meg kell értenünk, hogy elsőbb a pénzkereset, a „zálogház“, mert a mely napokon még a köteles istenitiszteleteket sem tartotta meg, ugyanazon napokon — saját szemünkkel győződünk meg — hűségesen végezte zálogbecslői hivatását a székelyudvarhelyi zálogháznál. Ne csodálkozzék hát senki, ha e keserű igazságoktól vérző sebeinket a nyilvánosság elé adtuk, mert rá vagyunk kényszerítve.

Végül csak annyit lelkész ur; midőn kijelentette, hogy minket „meggyűlölt“, akkor ítműködésére az erkölcsi alapot elvesztette.

Árvátfalva, 1912. apr. hó 11-én.

Héczei Dénes, ifj. Nagy Ferenc, Balás Dénes, Balázs Gergely, Zsombori Dénes, Zsombori József, Balázs József, id. Nagy Ferenc, Balázs Ábel, Nagy Károly, Nagy András, Bokor Dénes, az egyházközség presbyterei.

* Az e rovatban megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő be- vásárlásainál és megrendeléseinél a „SZÉKELY-UDVARHELY” c. ujságot felemlíteni szíveskedjék.

Eladó ház Székelyudvarhelyt, a Soly- mossy utcában 2 szoba, konyha, pince, istálló és más melléképüle- ttel. Bővebbet íj. Pálfy József- nél ugyanott.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSZEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornyagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás ter- mészetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palac- kokban. **Kitűnő sajáttermés és vörös bork.**

Katolikus és református ima- könyvek e lap kiadóhivatalában kaphatók.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-mora't, Tal- mud-erkölcsöket emlegetni, bár a leg- több ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részeket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melye- ket saját jól felfogott érdekeinek meg- óvása céljából ismernie kellene. A Talmud a zsidó rabbiképzők tan- anyaga, az az 6 theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rém- regény, ami ennél érdekesebb lenne. A Talmud kivonatos, de szöszterinti fordításban most jelenik meg 320 kvart- oldalon. **Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.**

Megrendelhető:

„A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

Unitáriusoknak

igen becses a Demeter Dénes k rácsonfalvi lelkész által írt **Konfirmációi Emlék**, melyet az E. K. T. 280-902. sz. a elfogadott és országos hasz- nálatra ajánlott. E gazdag tartalmu. igen sok képpel díszített könyv ára fűzve 40 f, kötve 60 fillér. Kapható Betegh Pál könyvkiadóhivatalában Székelyudvarhelyt.

B O R!

Fernengel Gyula székely- udvarhelyi bornyagykeres- kedőné

a legjobb minőségben, nagy válasz- tékban és legelőnyösebb árak mel- ett nagyban és kicsinyben kapható.

Aspirin

vásárolunk eredeti

TABLETTÁKBAN

20 drb. K 1,20

Minden Tablettára az ASPIRIN szó van rábélyegezve.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co., Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

NIGRIN

(Fermolenát)

legjobb cipőkrem

Mindenütt kapható! A bécsi vadászkiállításon a nagy díjjal kitüntetve

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyász- jelentések**

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői mun- kálatok izléses ki- vitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál könyvnyomdátó és könyv- kötő-intézetében

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióak bizonyult házi szer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult készvényél, oszról és meghűléséknél. **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt be- vásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K2.- és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török Lószef gyógyszerésznél, Budapest. Dr Richter gyógyszerlára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse neu.

Már megnyitlt Székelyudvarhelyt, Kossuth- utca 25-ik szám alatt

Hirsch Rudolf férfi és női divatárúháza

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban női, kosztümök, tavaszi kabátok, pon- gyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár min- denféle női és férfi divatcikkekben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhe megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hir- detésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszlevélpapírok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes, és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. **Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből**

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szol- gabírószági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és külön- féle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, su- lyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esom- agoló és selyempapírok, má- solópapírok, itató-papírok, szűrő- papírok, torta- és befőző-pa- pírok, könyvkötő-papírok és papír- különlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. **hangjegypapírok. Sorvezetők.**

Írkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüze- tek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rond- írási minták. Olcsó legyező-fal- rajzek, klozetpapírok, szivarka- hüvely, szivarka s névjegytárcák **Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből.** Bőrtárcák, pénzes-erszé- nyek, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblá- zatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg- tollak, tolszárak, disztollszárak. Ironok, fekete, színe ironok, notes-ironok, csavariro- nok (crayonok), zsebironok, csa- varironbetétek, ironvédők, iron- hegyezők. **Kréták, iskolai, kávé- házi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.**

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatré- szek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek (c. dan- goló-sipok és o. rímák. Mono- grammok fehérnemű és levél- papírjelzésre. **Kézi nyomda.** — Különféle bélyegzők, pecsétnyo- mók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtótáblák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes- könyvek folyton vannak készlet- ben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi **középisko- lákban** és a városi és megye **elemi népiskolákban** használat ban levő **összes tankönyvek** rak- tára. Szótárak, térképek, naptá- rak, imakönyvek, albumok, em- lékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, nap- lók, jegyzőkönyvek, másoló- könyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár- tömbök (Block), dárca és szel- vénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme- rő, rajzdeszkák tolltökök, itató- deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zseb- tintatartók, disztintatartók, toll- állványok, szivacs-csésze, író- mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szégek, képesok stb.

Betegh Pál könyvnyomdátó és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely